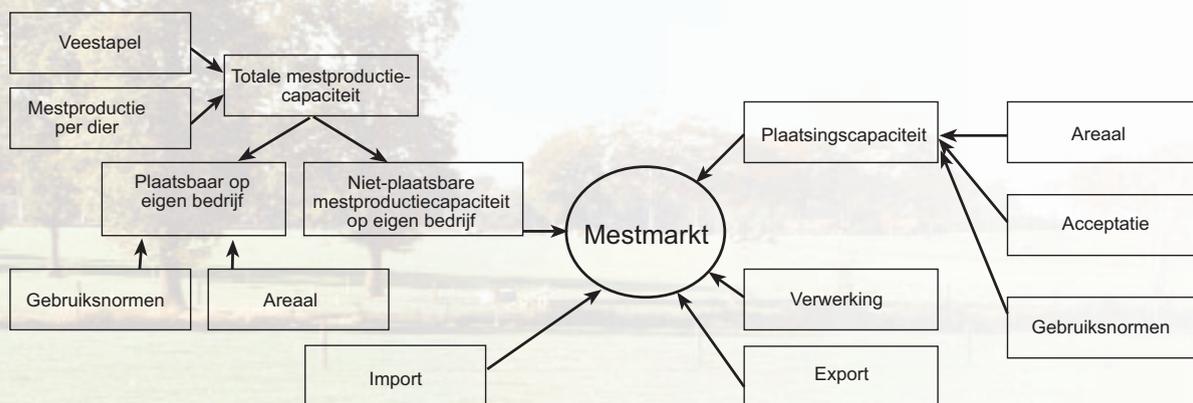

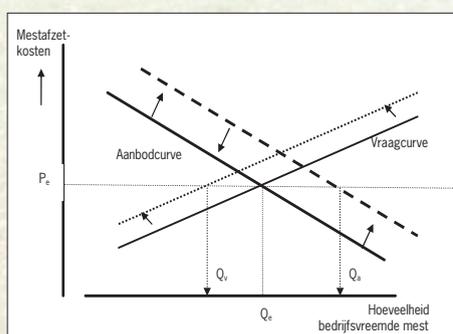
Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen

Aanleiding

De uitspraak van het Europese Hof van Justitie in Luxemburg in oktober 2003 vereiste voor Nederland een vernieuwd mestbeleid. Over de invulling van het nieuwe mestbeleid heeft de minister van LNV in mei 2004 een brief gestuurd aan de tweede kamer (LNV, 2004). Om correct gebruik van dierlijke mest te realiseren is mestdistributie op grote schaal voor de Nederlandse situatie vooralsnog noodzakelijk gezien de regionale onbalans tussen productie en plaatsingsmogelijkheden. Het reguleren van de mestdistributie is daarom een kernpunt van het nieuwe beleid.

Figuur 1: Vraag- en aanbodzijde op de mestmarkt

Figuur 2: Verband tussen vraag en aanbod van bedrijfsvreemde mest op de mestmarkt. Bij evenwicht van vraag en aanbod geldt een evenwichtsprijs P_e (mestafzetkosten) en een evenwichtshoeveelheid bedrijfsvreemde mest Q_e . Door aanscherping van het mestbeleid, aanscherping van normen, komt er meer bedrijfsvreemde mest op de markt en verschuift de aanbodcurve naar boven (bij ongewijzigde vraagcurve). Aanscherping van het mestbeleid kan ook tot opschuiving van de vraagcurve leiden (minder vraag)

Mestmarkt

Uit analyses met de voorgenomen normstellingen blijkt dat de mestmarkt onder druk komt te staan (De Hoop et al., 2004).

Door de invoering van het stelsel van gebruiksnormen en de daarbij behorende normstellingen wordt er fors ingegrepen in de mestmarkt (figuur 1). Dat zal de mestmarkt in eerste instantie waarschijnlijk fors verstoren en na enige tijd zal er een nieuw evenwicht ontstaan. Of dat nieuwe evenwicht (Figuur 2) ook verantwoord is dient door de overheid en het bedrijfsleven te worden vastgesteld. Om dat te kunnen vaststellen zijn er gegevens nodig over de mestmarkt. Die gegevens dienen via een monitoringsprogramma verkregen te worden. Luesink et al (2006) beschrijft het protocol voor de monitoring van de landelijke mestmarkt onder het stelsel van gebruiksnormen.

De doelen van het protocol zijn:

- het ontwikkelen van een gezamenlijke taal over de mestmarkt;
- het ontwikkelen van een gezamenlijke analyse van de mestmarkt.

Bij de uitvoering van het protocol is er dan een basis beschikbaar voor het oplossen van knelpunten op de mestmarkt. De mestmarkt is erg complex en niet transparant, het zal dan ook erg lastig zijn om van alle factoren op de mestmarkt harde data te verzamelen. In tabel 1 is een fictief voorbeeld gegeven van de orde van grootte van de omvang van de belangrijkste factoren op de mestmarkt. Hieruit blijkt dat een verandering in de productie van rundveemest van bijvoorbeeld twee procent een vier maal (67/17) zo groot effect heeft op de mestmarkt als een zelfde verandering van twee procent in de afzet van bedrijfsvreemde mest in de Nederlandse landbouw. Ook blijkt dat de forfaitaire stikstofcorrectie een grotere factor is op de mestmarkt dan de afzet van bedrijfsvreemde mest in de Nederlandse landbouw. Een onderdeel van de uitvoering van het protocol is ook het vaststellen van de onzekerheidsmarges van de factoren op de mestmarkt.

Tabel 1 Geschatte omvang van factoren op de Nederlandse mestmarkt in 200X in mln. kg stikstof

Aanbod			Mestplaatsing		
Factor/meststroom	Omvang	%	Factor/meststroom	Omvang	%
Productie:			Eigen bedrijf	235	52
- rundvee	304	67	Forfaitaire stikstofcorrectie	87	19
- intensieve veehouderij	151	33	Bedrijfsvreemde Mest:		
- import	1	0	- Nederlandse landbouw	80	17
			- Hobby bedrijven	16	4
			- export	38	8
Niet plaatsbare mestproductie	0	0	Onbenutte plaatsingsruimte	1	0
Totaal	457	100		457	100

Het protocol

Om op tijd ingrijpen t.b.v. het oplossen van knelpunten mogelijk te maken, is de wens om de resultaten van de uitvoering van het protocol ongeveer halverwege het lopende jaar beschikbaar te hebben. Omdat dan nog niet alle gegevens van het lopende jaar beschikbaar zijn, worden in het protocol modelberekeningen gecombineerd met gemeten waarnemingen in een viertal stappen. Omdat de mestdistributie in de mestmarkt een sleutelrol vervult (figuur 1) zijn de tweede en derde stap gericht op de monitoring van de mestdistributie. De eerste stap, de modelmatige berekening, is min of meer vergelijkbaar met het protocol voor de berekening van landelijk mestoverschot (Commissie van Deskundigen Meststoffenwet, 2004). De tweede stap heeft betrekking op de monitoring van meststromen volgens de gegevens van Dienst Regelingen (op basis van mestbonnen, enzovoort). De derde stap is gebaseerd op waarnemingen van actoren in het veld van de mestmarkt (enquêtes onder mestdistributeurs en AID, artikelen over de mestmarkt en mestprijzen). De vierde stap is de definitieve raming van de meststromen en die wordt gecombineerd met de berekeningen ten behoeve van de jaarlijkse Milieubalans van het Milieu- en Natuurplanbureau MNP. Deze vier stappen worden jaarlijks herhaald, waarbij de resultaten van het ene jaar tot verbeteringen in de berekeningen en analyses van het volgende jaar kunnen leiden (al doen de leren).

Het protocol is bedoeld om te komen tot de meest nauwkeurige en betrouwbare schatting van de meststromen op de Nederlandse mestmarkt in het lopende jaar bij het stelsel van gebruiksnormen. In de rapportages dienen steeds alle uitgangspunten voor de modelberekeningen zorgvuldig te worden vermeld evenals de resultaten van voorafgaande jaren en een beschrijving van de analyse van de verschillen tussen de jaren. Om te voorkomen dat resultaten verkeerd kunnen worden gebruikt dient in de rapportage aandacht besteed te worden aan de relatie van de monitoring van de Nederlandse mestmarkt met de monitoring van de ammoniakemissie (De Haan, 2006).